

— Одне скажу,— скучати, хоча й прожив я вік далеко від великих міст і мало ходив по театрах, скучати, отже, не довелось мені. Частувала мене доля — вина, й закусок, і розваг,— куди не повернусь,— не знали, може, ні діди-козаки, ні стародавнії поляни , ані древляни .

З того часу, як розколовся світ і Ленін став на стороні людського,— не покладав я рук.

В болях і труднощах росте з жертвної розколини моєї нове людське дерево, і я, родоначальник нового, у поті не по: кладую рук.

Обрубую доба нещадно члени єства мого, древнє коріння й ознаки мої,— не покладаю рук.

Земля моя і не моя, зерно, і хата, й діти босоногі — дядечку, хліба,— не покладаю рук.

Неділі зрікся, паски і різдва. Позбувся божества уперше за три тисячі літ. Забув диявола, русалок і відьом. Позбувся дзвону я, і молитов, і казок, і власних коней, і персонального запасу хліба,— не покладаю рук.

Був ситий. Був голодний. Одягнений був і голий. Був п'яний і тверезий до упаду. Сміявся, і плакав нишком над смішним, і знову плакав пребагато.

За плугом ходив і в плузі — не покладав рук.

їв хліб святий і споживав полову. І товариша їв пречисту печінку в таборах смерті в Європі в середині 20-го століття.

Кров'ю лани поливав і трупом устилав історичні шляхи в незліченних числах,— не покладав рук.

Вбивав нещадно. Горів у церквах обезбожених, гнів у ямах, замерзав на морозі, варився в казанах, ішов на палітурки й на мило, і числа мого не названо, і мільйони мене щезли інкогніто без сліду, як вода.

Дочки мої ходили в плузі з коровами і мукали понад Дніпром, годуючи повержених ворогів і ненавидців своїх во ім'я слави,— не покладав я рук.

Багато віддав я. Багато взято з мене,— не покладаю рук і думаю, думаю, думаю,— що треба світу від мене?

Я зменшуюсь в числі своєму і множуся в нових формаціях буття — не покладаю рук. Все від мене. І я, як творець, як мати, не покладаю рук.

І нічого неначе не жалко мені, тільки очі хіба застилає часом слізьми. Та все ж таки співаю я, не покладаю рук.

Благословен день батьків і прадідів моїх, і мій буремний день, і день наступний всіх моїх потомків, і всіх, хто зі мною і хто покинув мене, і колиску свою, і рідну стріху, усіх, усіх, щоб не носити зла в душі і давати без кінця і дна, бо єсть я той, хто на Землі не покладає рук.

1947